

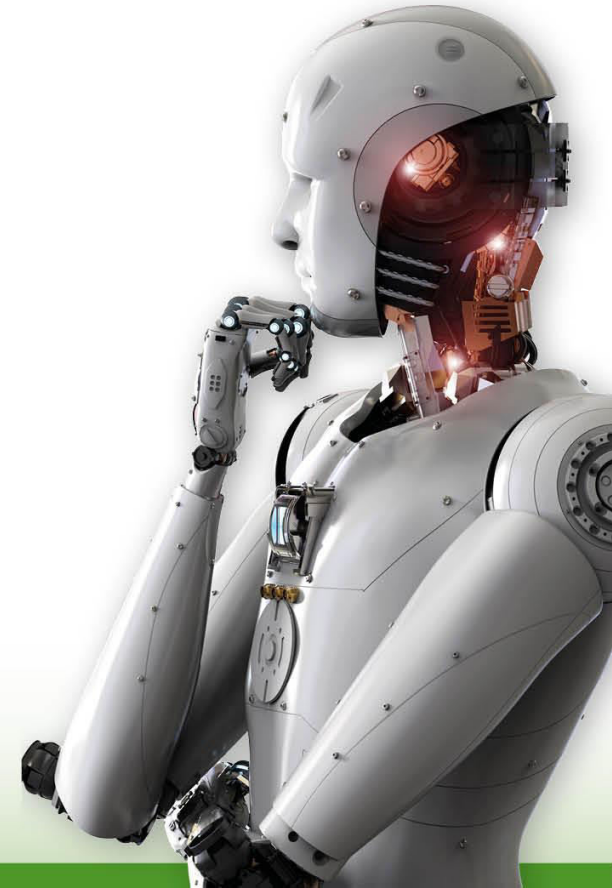
NACIONALNA STRATEGIJA OZAVEŠČANJA – PREMİK K ODGOVORNEMU RAVNANJU Z ODPADKI

Mag. Maja Rozman

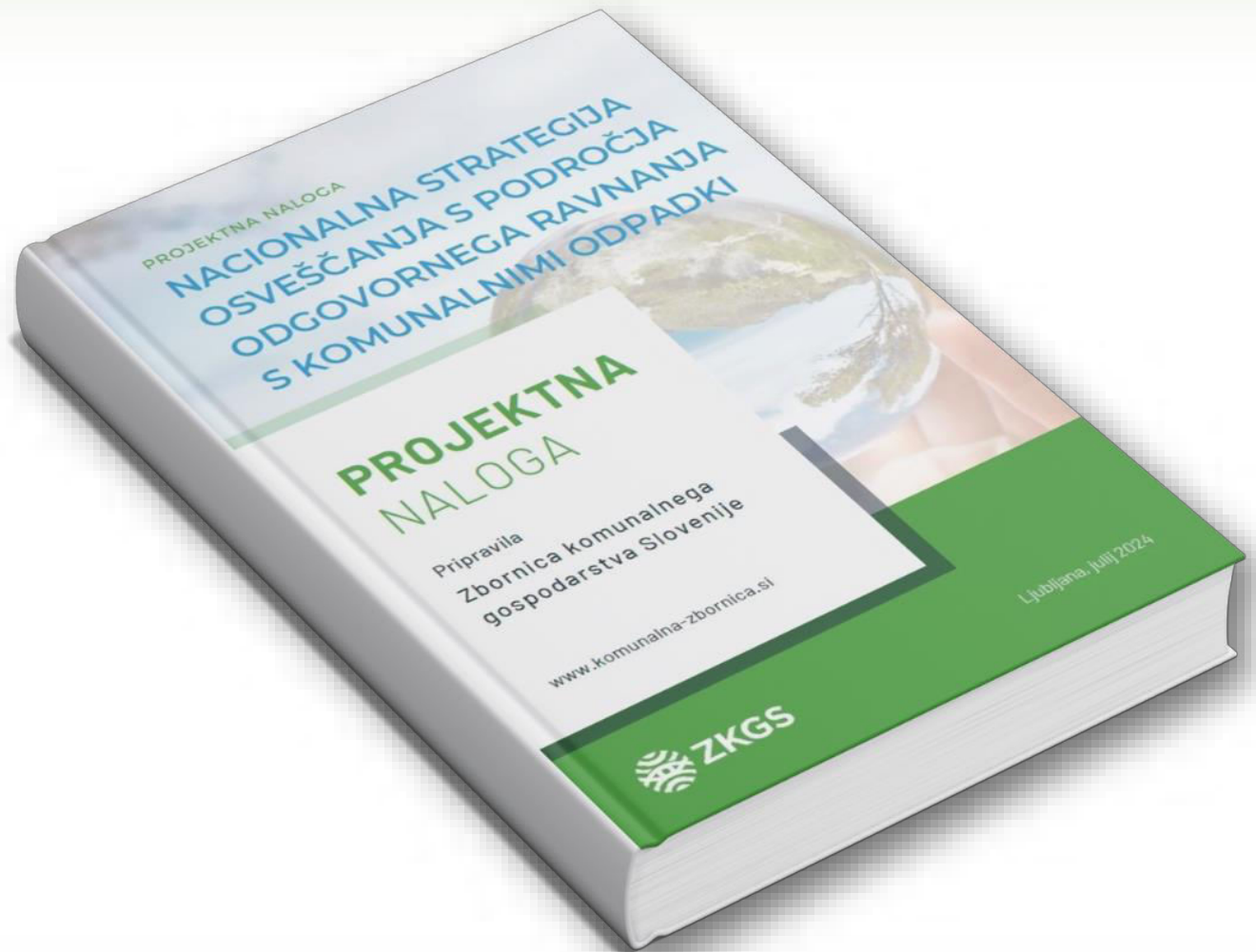
Uvod

- **Namen nacionalne strategije ozaveščanja:**
 - spodbujanje odgovornega ravnanja s komunalnimi odpadki (ločevanje),
 - pospeševanja trajnostnih praks,
 - spreminjanja navad,
 - izobraževanja javnosti,
 - preprečevanje nastajanja komunalnih odpadkov.

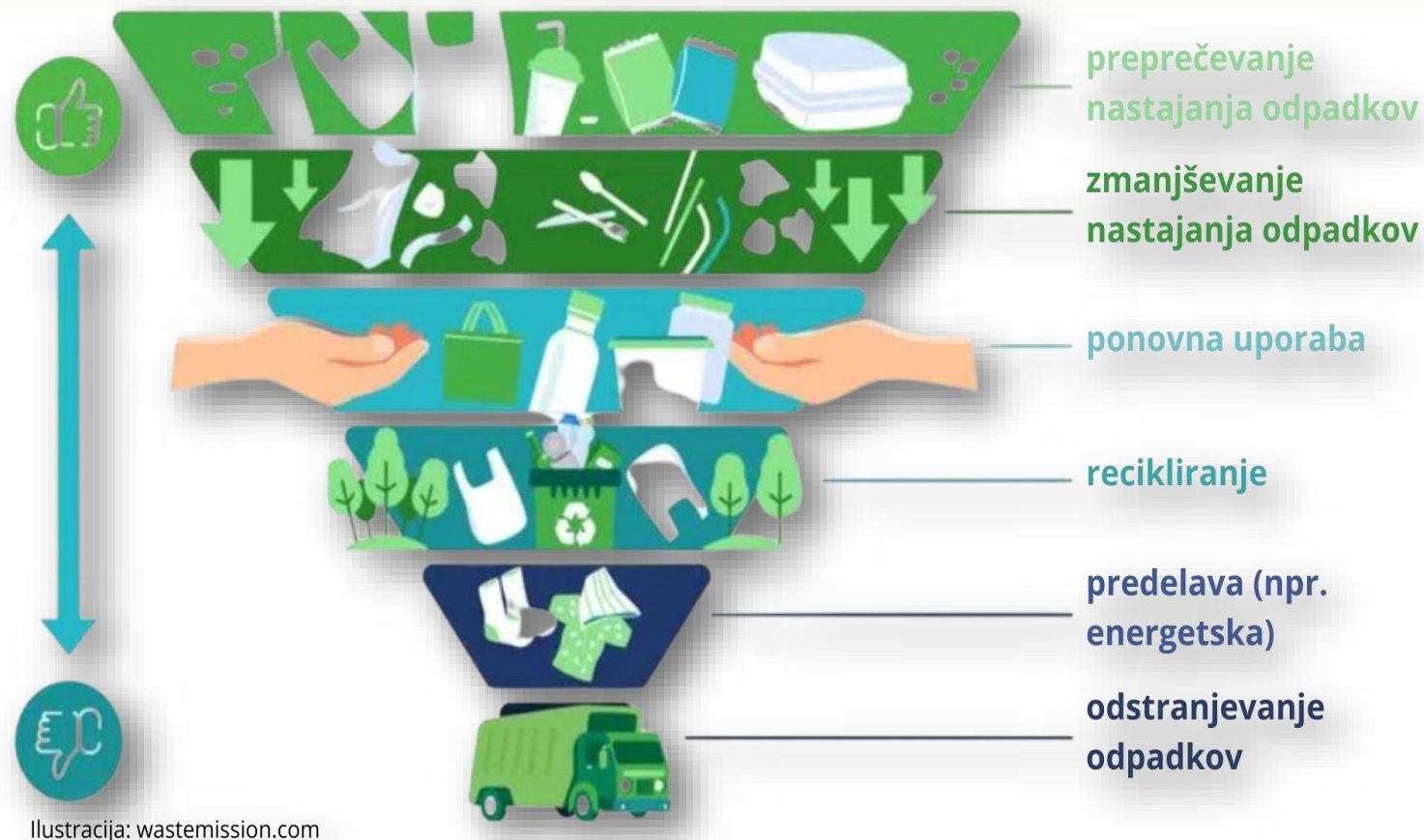
Ključni deležniki

Strokovne službe ZKGS (koordinacija priprave, izvedbe, analize), aktivni člani zbornice – izvajalci javnih služb (implementacija materialov v lokalna okolja), ter pristojno Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (projektna naloga oddana strokovni skupini MOPE v juliju 2024).

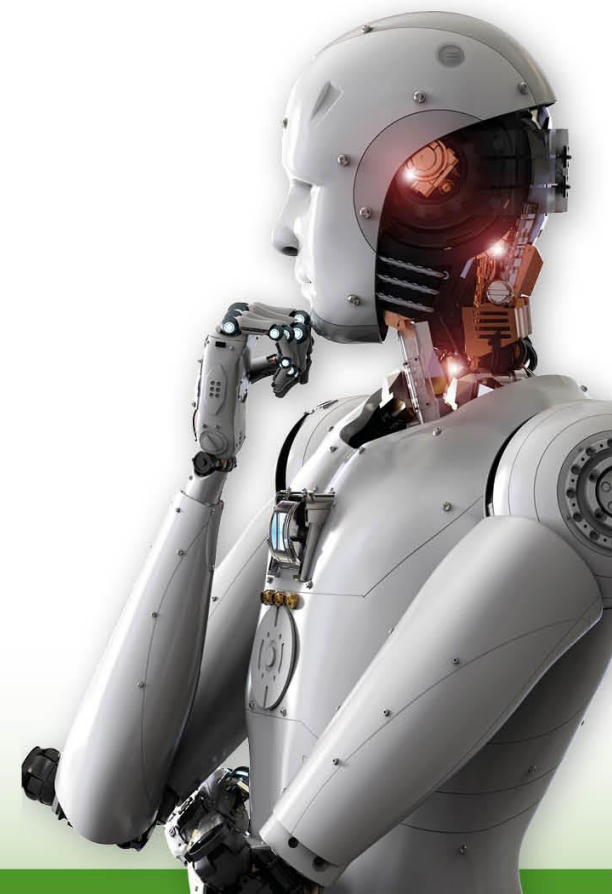
Odgovorno ravnanje

Promocija hierarhije ravnanja z odpadki kot vodila za odgovorno ravnanje s komunalnimi odpadki, ustvarjanje izobraževalnih vsebin, primernih za širšo uporabo, najboljše prakse ponovne uporabe in trendi v trajnostnem ravnanju s komunalnimi odpadki.

Cilji

- **Dvig ravni odgovornega ravnanja z odpadki in spreminjanje odnosa do odpadkov:**
 - redno uvajanje in pospeševanje trajnostnih praks v vsakdanje življenje,
 - sprememba nakupovalnih navad (manj in bolj preudarni nakupi),
 - izboljševanje ločevanja KO – norma družbene odgovornosti,
 - izpolnjeni zastavljeni okoljski cilji.

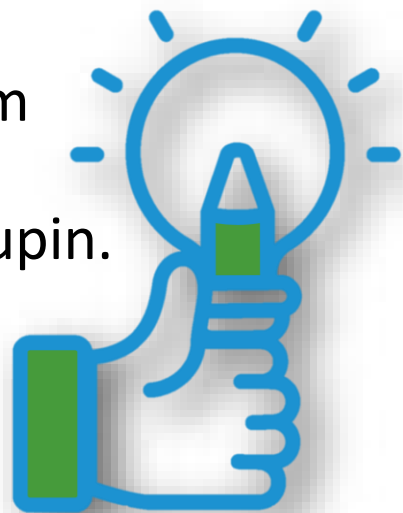
Ključni cilji

- Vztrajno in dosledno okoljsko ozaveščanje s strani komunalnih podjetij, občin, pristojnih ministrstev in nevladnih institucij.
- Razdrobljenost kakovostnih vsebin, finančni zalogaj za vsakega deležnika z omejenim dosegom vsebin.

Ključni cilji

- Kreativne rešitve – ključne za uspeh in izstopanje v informacijski gneči ter za pritegovanje pozornosti s povečevanjem angažmaja interesnih skupin.

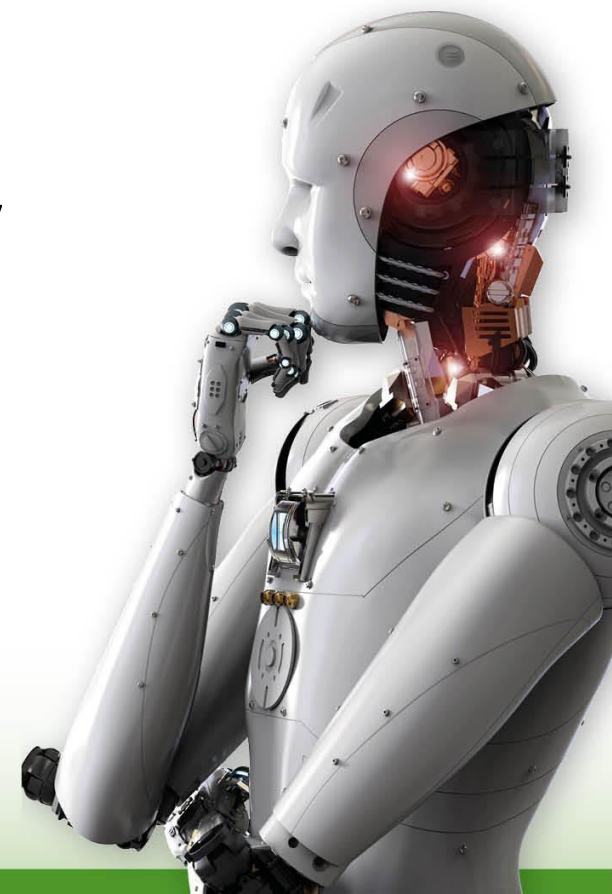
- Kakovosten trženjski splet – zagotavlja konsistentno komuniciranje ključnih sporočil skozi različne medije in kanale, kar povečuje verodostojnost in prepoznavnost kampanj. Nujen za celovit in nacionalni doseg interesnih skupin.

Pregled stanja

- **Področje ločevanja in recikliranja odpadkov:**

- vladni programi ravnanja z odpadki in preprečevanja odpadkov,
- prvi koncepti s področja ločevanja odpadkov v Sloveniji,
- statistika SURS s področja odpadkov za leto 2024.

Vladni programi

Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki s poudarkom na doseganju okoljskih ciljev iz Direktive 2008/98/ES, Direktive 94/62/ES in Direktive 1999/31/ES (2013)

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije (2022) z namenom doseganja ciljev in upoštevanja načela trajnostnega ravnanja z odpadki.

Vir: Canva

Smiselnosti razpršenosti akcij ozaveščanja in ustvarjanja različnih celostnih grafičnih podob in sporočil posameznih akcij?

Prvi koncepti v Sloveniji

Podjetje **Saubermacher** - Komunala Murska Sobota je med 1991 do 2001 izvedlo:

poskusno uvedbo ločenega zbiranja odpadkov, deljenje komposta iz zbranih bioloških odpadkov, zbiranje kosovnih odpadkov iz gospodinjstev, zbiranje ostankov in embalaže pesticidov ter posebnih odpadkov iz obrti in industrije, ločeno zbiranje tonerjev in zbiranje starih oblačil, zbiranje baterij, plastike in kovin, zbiranje jedilnih olj, poskusno zbiranje odpadne embalaže.

V sodobnejši avstrijsko firmo Roth so v podjetju Komunala v Murski Soboti prevzeli na sodobnejši način odvajanje blitnih smeti. Velika pridobitev je gotovo poseben tovornjak, ki so ga dali na prostalojo za delo kmetih in svinarjev. Zagotovili pa so tudi celotno opremo.

Sodobnejši odvoz smeti

PRAKTIČNE POSODE – Te le so za stisnjeni papir, za steklo in druge odpadke pa imajo prav tako posode, ki jih je možno voziti na dveh najnižjih kolesih. Dobrodelilo tako za smetanje kot stranke.

NASVET NI ODVEČ – Franc Lovrenčič (levo), vodja delovne enote Snaga podjetja Komunala, je sveskorji na terenu, kjer se srečuje z občani. Posnetek je s Koroske ulice v Murski Soboti, kjer je stekel pogovor z Mitjankom Kaljevičem. Foto: M. Jerše.

LOČENO ZBIRANJE KOVINSKIH ODPADKOV

Mislili sta že dve leti, odkar v Murski Soboti ločeno zbiramo odpadke. Da bi naredili korak naprej, bomo na zbranih mestih postavili namenski posode, v katere spravljamo.

KOVINE

SORTIRAJTE ODPADKE!

Prosim za:

- očistožne pločevinke
- očistožne konzerve
- obris od papir (po aluminiju in belih pločevink)
- pločevinate posode (povrve, lonci)
- pločevinate igrače
- aluminij
- vse druge magne kovine (stare odpadke (tiner, cini, aluminij, bela pločevina...))

Veljih kovinskih predmetov (hradlini, pralni stroj...) ne odpravljajte ob posodi. Ti predmeti spadajo med kakovostne odpadke, ki so zbirani ob posebnih sklopkih.

SOČELJITE! KAJTI KOOR VARNI! NALJE, OČIČULJE, ŽIGOTAVLJA SEBI IN DRUGIM! KROČICE, ZOKRIVE IN ČISTE NARAVE.

OBČINA MURSKA SOBOTA – Sodelujemo za svetlo okolje in urejanje prostora

SAUBERMACHER-KOMUNALA Murska Sobota

BREZPLAČEN KOMPOST IZ VAŠIH BIOLOŠKIH ODPADKOV

Spoštovani občani!

Mislilo je že leto dni, odkar v mestu Murska Sobota ločeno zbiramo odpadke.

Iz bioloških odpadkov je nastal zelo kakovosten kompost, ki je primeren za vrtove, lončnice itd.

Odlučili smo se, da enega prvih kompostov, ki smo ga skupaj z Vami "pridelali", tudi skupaj preskusimo.

VZORCE KOMPOSTA, KI JE NASTAL IZ VAŠIH BIOLOŠKIH ODPADKOV, BOMO BREZPLAČNO DELILI NA NAŠEM PODJETJU V KOPALŠKI 2, V MURSKU SOBOTI, IN SICER OD 14. DO 18. SEPTEMBRA 1992 MED 8. IN 18. URO.

Vzorce bomo delili, dokler zaloga ne poidi.

Z vzorcem komposta boste prejeli navodila za lastno kompostiranje, vključno z navodili za uporabo.

Zahvaljujemo se Vam za Vašo pomoč pri ločenem zbiranju odpadkov, kajti le tako lahko zmanjšamo gore odpadkov, industriji damo zelo potrebne surovine, zemlji pa kakovosten kompost.

S SKUPNIMI MOČMI DO UREJENEGA IN ČISTEGA OKOLJA.

Saubermacher-KOMUNALA Murska Sobota

SPOROČILO

Čerjenim uporabnikom naših storitev sporočamo:

- Od 1. 10. 1991 imajo upokojenci (povsem upokojenako gospodinjstvi) pri odvozu odpadkov 20% popust. Uveljavlja ga lahko pri naši upravi podjetja. Če pa se upokojenci odločijo za vrtnice, lahko mesarstvo, pridelavo v gospodstvu 50 in več odstotkov odvozu od kakovostnih odpadkov.
- Od 10. 10. 1991 bomo prodajali vrtnice za vrtnice odpadkov, ki jih boste uporabljali karat, so se vam jih bo nabralo več, kot jih gre v posode. Vrtnice lahko kasneje na svoji posodi ali pri vstopnih naših vozil za hitre smeti.
- Od 20. 10. 1991 po porabi bomo posode za vrtnice odpadke prazni vsak točen in ne dvakrat mesечно.
- V okolico in novembra bomo ločeno zbiranje odpadkov uvajali v stanovanjskih blokih v Murski Soboti. Zato prosimo prednostne naše stanovalce, da se ogledajo pri nas.
- S 1. 10. 1991 prehajamo na mesečno zaračunavanje povzosa odpadkov. Račun lahko poravnate na postji (brez plačila) ali v našem podjetju. Če se odločite, da boste plačevali s kreditno računa, vam damo 10% popust.
- Stranke bomo še enkrat obvestili, da sta ločeno zbiranje in odvoz odpadkov v občini Murska Sobota od 1. 1. 1991, št. 1.
- Vse koristnike naših storitev prosimo, da se s predlogi, vprašanji in željami obrnejo na nas.

Vir: www.saubermacher-komunala.si

13. konferenca
komunalnega
gospodarstva

Prvi koncepti v Sloveniji

Podjetje **Javno podjetje Komunalno podjetje Vrhnika, d. o. o.:**

Leta 1995 postavitve ekoloških otokov, začetek ločenega zbiranja odpadkov na deponiji in pet let pred evropsko uredbo, vsem gospodinjstvom brezplačna razdelitev zabojnikov za organske odpadke oziroma kompostnikov in manjših kuhinjskih zabojnikov, leto pozneje postavitve 34 ekoloških otokov in začetek aktivnega ozaveščanja o pravilnem ravnanju z odpadki v glasilu Ogrizek.

Leto 1995 – začetek zbiranja BIO-odpadkov

Vir: www.kpv.si

Aktivnosti IJS v Sloveniji

IJS zbiranja komunalnih odpadkov izvajajo različne (večinoma poenotene) dejavnosti za uporabnike komunalnih storitev.

Nekaj lokalnih posebnosti: kot so dodajanje zabojnikov za različne frakcije v sistem »od vrat do vrat« (npr. steklo, papir), različne barve zabojnikov za odpadke, različna navodila glede ločevanja posameznih odpadkov, pri čemer so razlike predvsem na področju bioloških odpadkov.

zabojnik za mešane odpadke

zabojnik za odpadno embalažo

zabojnik za biološke odpadke,
kompostnik

ekološki otok (zabojnik za steklo)

ekološki otok (zabojnik za papir)

zabojnik za sveče na pokopališčih

Vir: www.komunala-trzic.si

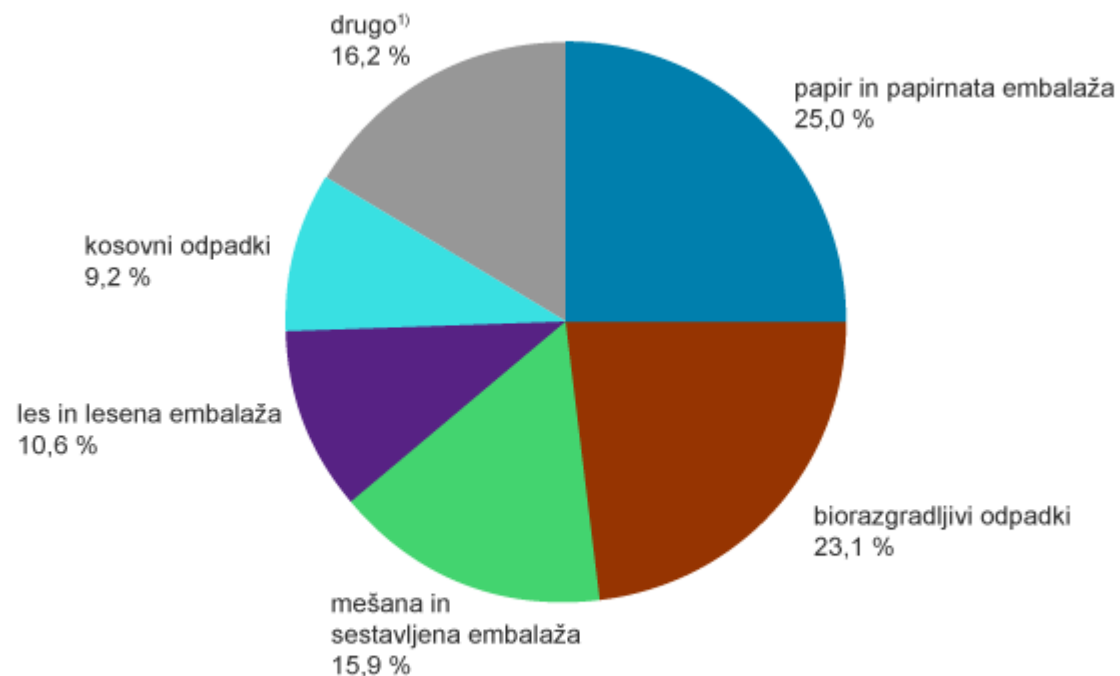
Statistika

Porast količine odpadkov (↑količina gradbenih odpadkov).

↑ količina zbranih KO.

V primerjavi s prvim četrtnjem 2023 je bilo skupno zbranih za 8 % več odpadkov, za skoraj 5 % več zbranih KO, za 16 % več zbranih MKO in za 8 % manj odpadkov za recikliranje.

Struktura ločeno zbranih komunalnih odpadkov, Slovenija, 1. četrtnje 2024

1) Plastični, stekleni, kovinski odpadki, odpadna električna in elektronska oprema ter drugi odpadki.

Izzivi in priložnosti za izboljšave

Promocija hierarhije ravnanja z odpadki kot vodilo za odgovorno ravnanje s komunalnimi odpadki.

Povečanje zmogljivosti za predelavo in recikliranje ter inovativni izvedbeni pristopi.

Poenotenje standardov in zmanjševanje razlik na nacionalni ravni.

Uvajanje **spodbud** za dobre prakse ločevanja in trajnostnega delovanja za posameznike in organizacije.

Neprestano **vlaganje** v področje komunikacije, izobraževanja, ozaveščanja in promocije pravilnega odgovornega ravnanja z odpadki.

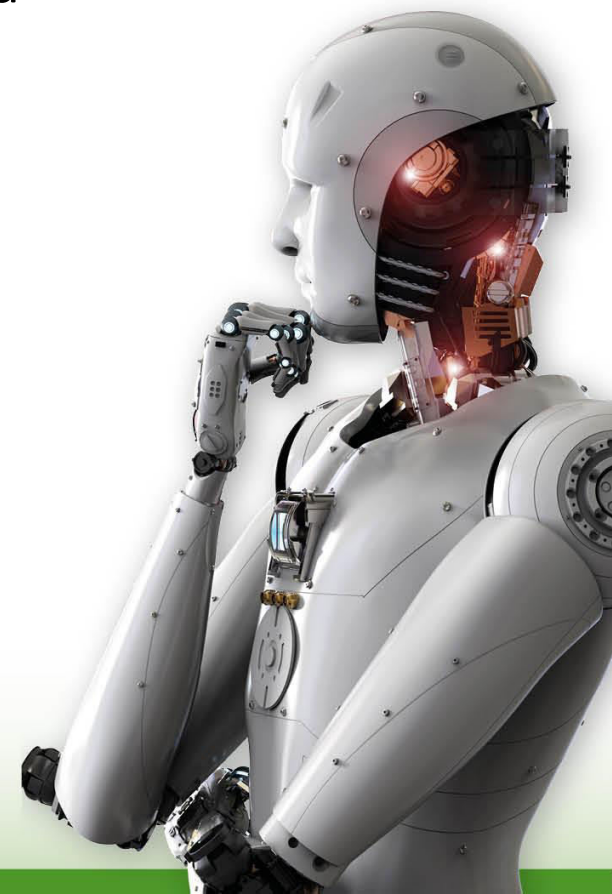

Vir: Canva

Elementi strategije

- **Jasno zastavljeni cilji in enotna vizija:**
 - smernice za vse deležnike na poti do čistejšega okolja in trajnostnega ravnanja s komunalnimi odpadki,
 - uporabnikom komunalnih storitev in preostalim deležnikom je treba dati primerna orodja in znanje, kako orodje (pravilno) uporabiti,
 - enotna celostna podoba in krovno sporočilo – povečanje pozornosti vseh deležnikov z namenom spodbujanja odgovornega ravnanja s komunalnimi odpadki.

Deležniki

ZKGS pripravljavec in koordinator projekta.

MOPE naročnik in podpornik zasnove.

Ključni akterji pri uresničevanju ozaveščevalne kampanje:

- mediji in komunikacijske platforme (oblikovalci, medijski načrtovalci, mediji, družabne platforme),
- IJS – zelo pomembni aktivni člani ZKGS, ki implementirajo aktivnosti v lokalna okolja.

Vir: www.kostak.si, 2023

Ciljne in interesne skupine

Interesne skupine zagotavljajo širši obseg in vključevanje zaposlenih, regulatorjev in koordinatorjev, za razliko od ozkega fokusa zgolj na neposredne potrošnike in/ali uporabnike komunalnih storitev:

- sodelovanje,
- večsmerna komunikacija,
- raznovrstni interesi,
- graditev trajnih odnosov,
- dolgoročni rezultati.

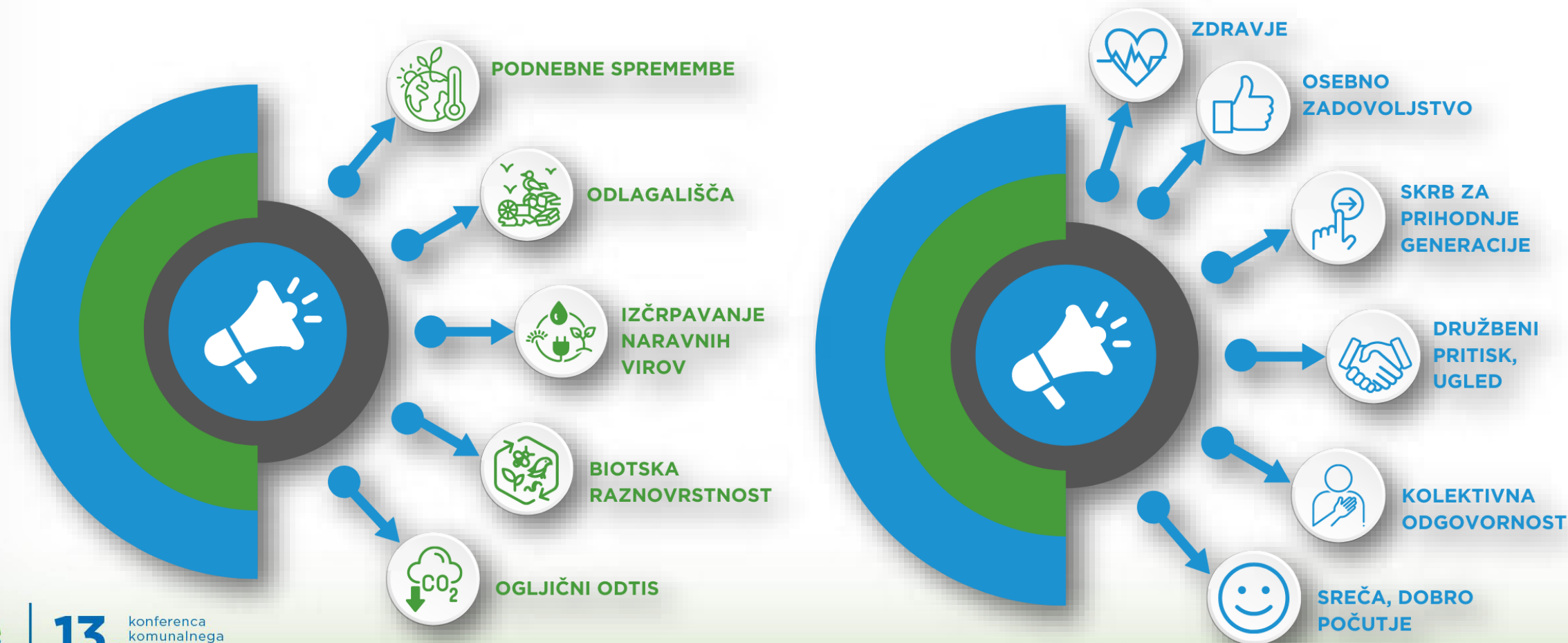

Interesne skupine razvrščene po prioriteti naslavljanja sporočil – zanima jih širši in globlji kontekst vsebine

Vpogled v razmišljanje uporabnika

Pozitiven odnos do trajnostnega načina življenja, ki temelji na dejstvih in čustvenih povezavah. Trajnostna preobrazba navad potrošnikov. Cilj – izboljšanje bivalnega okolja in dvig kakovosti življenja. Na uporabnike lahko **vplivamo** s sporočili.

Ton kampanje in akcij

Upoštevanje čustev, frustracij in stimulacij interesnih skupin. Definiranje kaj želimo, da interesne skupine sprejmejo iz sporočil kampanje in kaj želimo, da čutijo ob posameznem sporočilu. Dolgotrajen proces.

OPTIMIZEM IN SPODBUDA

Poudarek na pozitivnih rezultatih trajnostnega ravnanja s KO (ohranjanje okolja, izboljšanje kakovosti življenja). Ponos in zadovoljstvo.

PREPROSTOST IN TRAJNOST

Poenostavitev postopkov ločevanja KO. Poudarek na trajnostnih alternativah. Majhna dejanja štejejo.

POUDAREK NA SKUPNOSTI IN SODELOVANJU

Identifikacija. Osebne zgodbe o spremembah navad. Sledenje zgledu. Trajnostno ravnanje mora postati družbena norma. Občutek skupnosti in pripadnosti. Povezava.

DRUŽBENE NORME

Zagotavljanje jasnih informacij. Trajnostno ravnanje ni le dolžnost, temveč tudi priložnost za ustvarjanje boljšega okolja in prihodnosti.

JASNOST

Potencialne frustracije in stimulacije

Frustracije

- Pomanjkanja ozaveščenosti o vplivu dejanj na okolje.
- Ni enostavnih in cenovno dostopnih trajnostnih alternativ za določene izdelke ali embalažo.
- Zapleteni sistemi ločevanja odpadkov in pomanjkanje enotnih standardov.
- Nejasnost podjetij glede svojih trajnostnih praks (zeleno zavajanje).

Motivacije

- Dobra ozaveščenost, boljša motiviranost.
- Jasnost postopkov ločevanja KO – bolj odgovorno ravnanje.
- Pozitiven vpliv na okolje, osebno zadovoljstvo in ponos.
- Raznolikost trajnostnih izdelkov in embalaže.
- Aktivno komuniciranje trajnostnih praks podjetij.
- Trajnostno ravnanje cenjena in pozitivna družbena norma – dvig družbenega ugleda.

Prava kombinacija

Kombinacija upoštevanja čustev in potreb interesnih skupin – spodbujanje pozitivne spremembe vedenja.

Dobro poznavanje želja interesnih skupin (prilagajanje sporočila posameznih akcij).

Vključevanje pozitivnih stimulacij:

- poudarek na spodbudnih rezultatih trajnostnega ravnanja s komunalnimi odpadki (ohranjanje okolja in izboljšanje kakovosti življenja),
- naslavljanje čustvenih frustracij (olajšanje postopkov ločevanj KO, ozaveščanje glede trajnostnih alternativ).

Elementi, ki ne sodijo v kampanjo

- Podrobnosti o zapletenih zakonodajnih določbah.
- Razlage tehnoloških postopkov recikliranja in drugih delovnih procesov.
- Zapletena sporočila in sporočila, ki zbujejo krivdo ali nemoč.
- Dokazovanje, da je odgovorno ravnanje s komunalnimi odpadki prezahtevno ali neizvedljivo.
- Okoljske grožnje in prikazovanje negativnih praks.

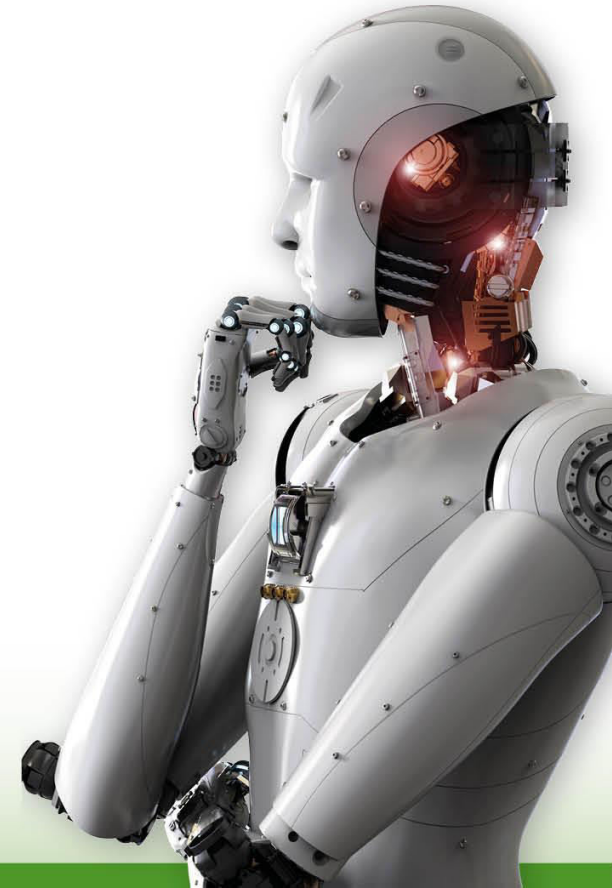

Vir: toledocitypaper.com

Izvedba in pričakovani rezultati

- **Vodilo pri izvedbi strategije:**
 - medresorsko sodelovanje,
 - združevanje idej in sredstev,
 - dober komunikacijski in medijski paket,
 - trendovske komunikacijske akcije,
 - realne in izpiljene,
 - podpora pristojnih institucij.

Katere izzive izpostavljammo?

4 ključni IZZIVI

01

Konstantno naraščanje količine komunalnih odpadkov

02

Naraščajoče potrošništvo in zakoreninjene nakupovalne navade

03

Onesnaževanje okolja

04

Nepravilno ločevanje komunalnih odpadkov

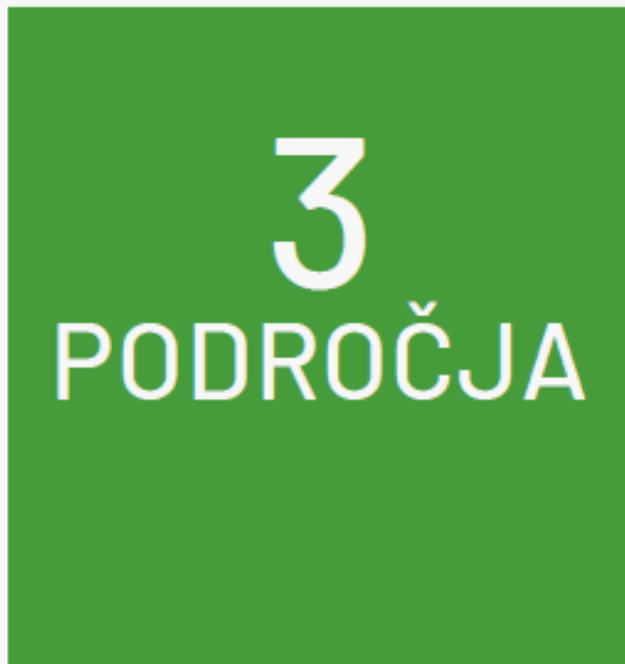
Zakaj želimo rešiti izzive? Kakšna je korist, namen projekta?

Zaščita okolja, zdravja ljudi in živali, spodbujanje trajnostnega gospodarstva, doseganje okoljskih ciljev, kot je povečanje deleža recikliranih materialov in izpolnjevanje zahtev – iz več ključnih razlogov.

Ideja in rdeča nit

V kampanji so naslovljena tri pomembna področja.

01

**Ravnanje s komunalnimi odpadki
(primarno)**

02

Oskrba s pitno vodo (posredno)

03

Čiščenje in odvajanje komunalnih vod

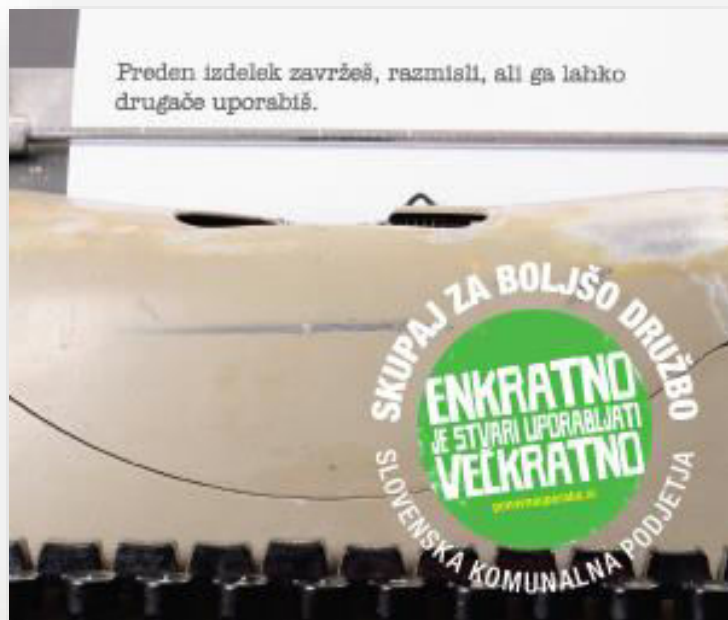

Ravnanje z odpadki

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

Ravnanje z odpadki

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

Voda iz pipe

PIJTE JO VSAK DAN

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

Voda iz pipe je osvežujoča, brezplačna in ne povzroča odpadkov.

PRVA OHLAJENA

Certifikat

Voda iz pipe

Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije

PIJTE JO VSAK DAN

Voda iz pipe. Najboljša izbira.

V naši organizaciji plemenito vodo iz pipe in posegamo po zdravi in okolju prijaznejši izbiri.

ZKGS
Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije

Ravnanje z odpadki

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

STRANIŠČNA ŠKOLJKA NI KOŠ ZA SMETI, VANJO SODIJO LE TRI STVARI.

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

SKUPAJ ZA BOLJŠO DRUŽBO

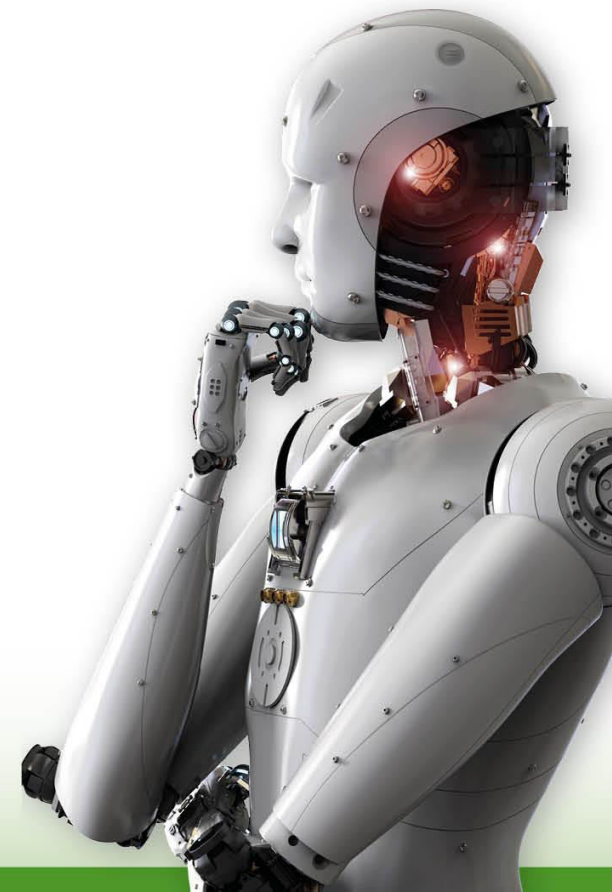
SLOVENSKA KOMUNALNA PODJETJA

13. konferenca komunalnega gospodarstva

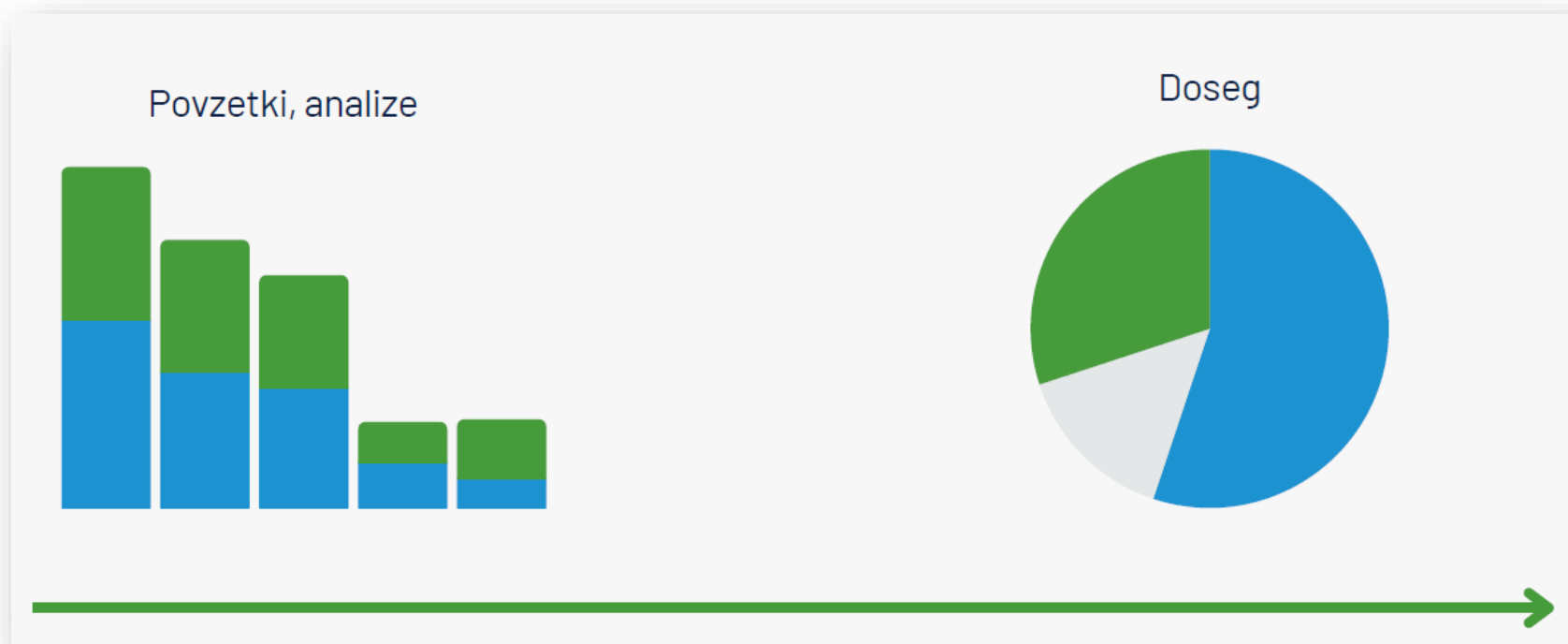
Analiza rezultatov

- **Predvidena poročila med in po zaključku ozaveščevalnih akcij o dosegu sporočil:**
 - ocena učinkovitosti kampanje (spremljanje kazalnikov),
 - omogočeno prilagajanje akcij (spremembe v sporočilih, kanalih komunikacije, izboljšave pri izvajanju aktivnosti,
 - odgovornost za odzivnost na sporočila in doseganje ciljev.

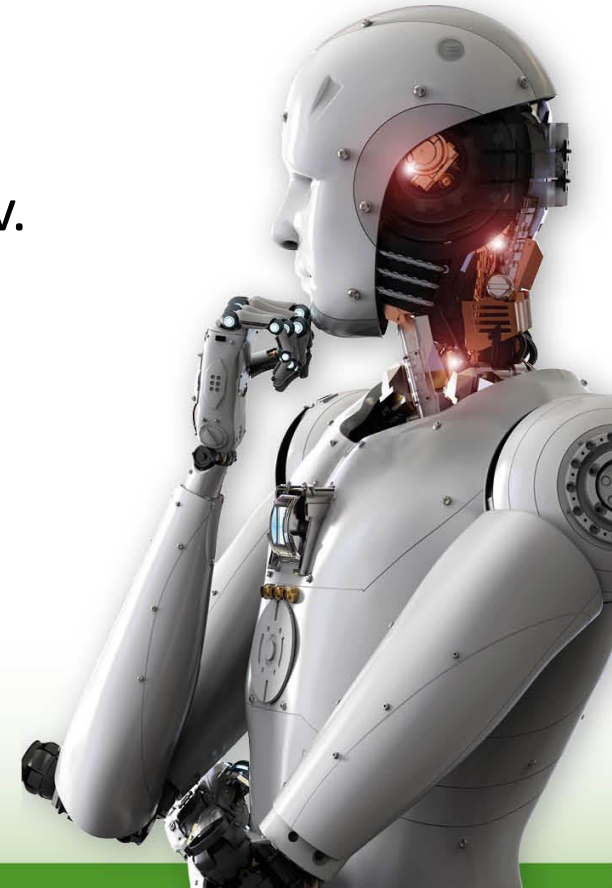
Analiza

Merjenje kvantitativnih rezultatov. Ocena družbenega vpliva kampanje (spremljanje sprememb ozaveščenosti, vedenjskih vzorcev in odnosov do zmanjševanja KO). Osnova za načrtovanje prihodnjih kampanj (kaj ohraniti, kaj izboljšati) – racionalizacija sredstev. Ciljna poraba za doseganje ciljev.

Nadgradnja

- **Učinkovitost, inkluzivnost, trajnost:**
 - višina zagotovljenih sredstev,
 - standardizacija in poenostavitev sistemov ločevanja odpadkov,
 - izboljšanje infrastrukture za zbiranje odpadkov.

Nadgradnja

Povečanje proračuna za TV oglaševanje – obsežna, nacionalna in kontinuirana oglaševalska kampanja.

Nadgradnja klasičnih video spotov z zgodbami o uspešnih praksah in primeri iz lokalnih skupnosti, podjetij in posameznikov.

Poenotenje barv zabojnikov za komunalne odpadke za celo državo (jasne in vidne označbe na zabojnikih).

Poenotenje ločevanja komunalnih odpadkov po regijah (z upoštevanjem lokalnih posebnosti in izjem).

Vir: Canva

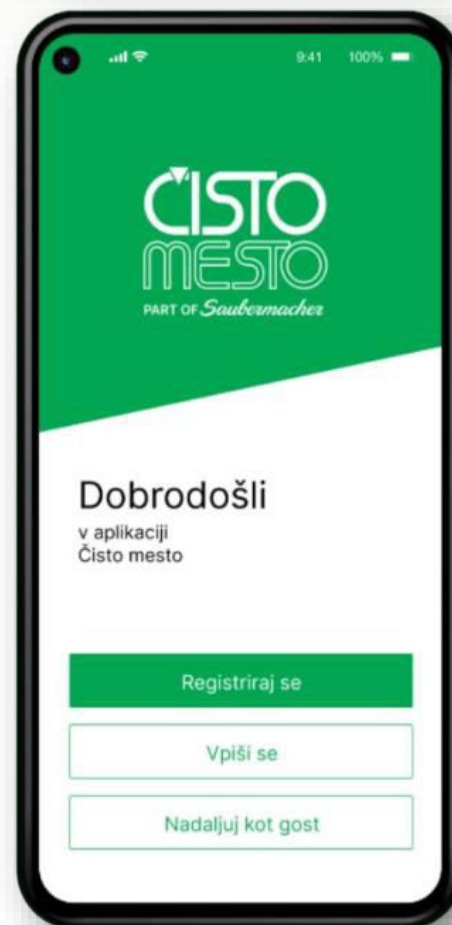

Nadgradnja

Organizacija programov usposabljanja za lokalno skupnost za seznanitev z novimi standardi.

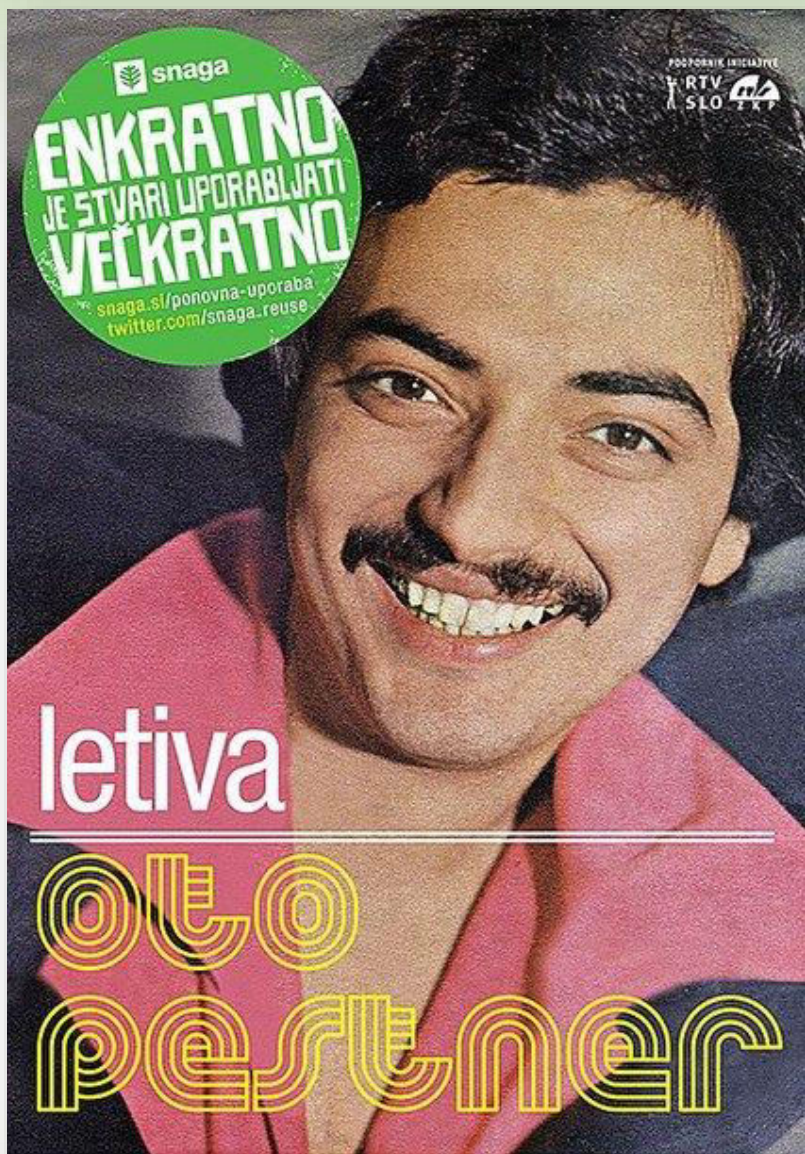
Enotna multi-funkcijska mobilna aplikacija za nasvete o ravnanju z odpadki.

Povečanje števila priložnostnih zbirnih mest za odlaganje KO (na frekventnih lokacijah, v delovnih organizacijah, šolah).

Vir: ptujinfo.com

Vir: Snaga, 2013

Življenje ima smisel, ko je vse na svojem mestu.
Život dává smysl, když je vše na svém místě.

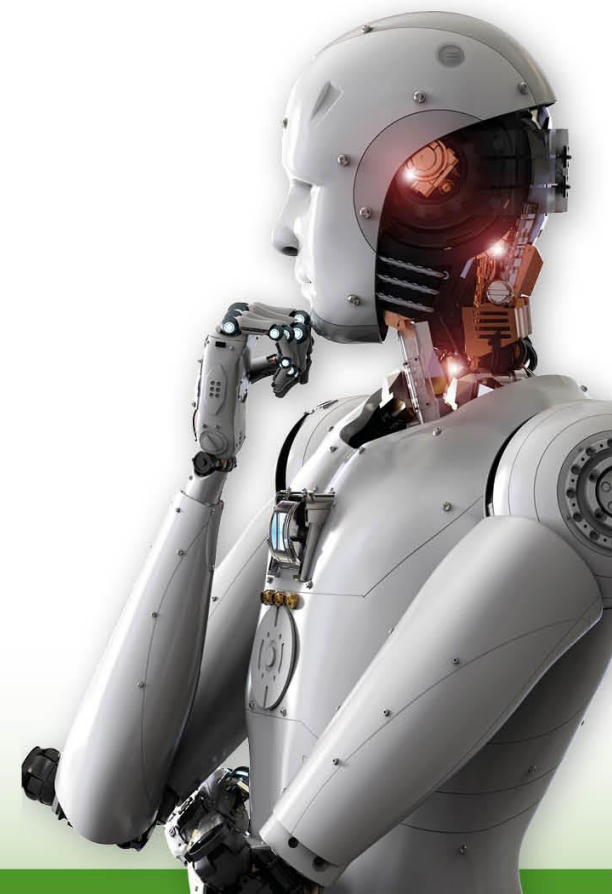
Vir: YT, ekokom.cz

13. konferenca
komunalnega
gospodarstva

»Najboljši način,
kako napoveš
prihodnost, je, da jo
oblikuješ sam.«

#Buckminster Fuller

Kontakti

Zbornica komunalnega gospodarstva Slovenije
Dimičeva ulica 13, 1000 Ljubljana

<https://www.komunalna-zbornica.si/>
komunala@komunalna-zbornica.si
+386 1 5898 484

maja.rozman@komunalna-zbornica.si
+386 1 5898 176

